

ازشکده آذربایجان

رژیم صهیونیستی و بحران سوریه؛ دستاوردها و خسارت‌ها

مقالات

خرداد ۱۳۹۷

الحمد لله

اندیشکده راهبردی تبیین

مجموعه گزارش راهبردی

رژیم صهیونیستی و بحران سوریه؛ دستاوردها و خسارت‌ها

وبگاه اندیشکده : www.Tabyincenter.ir

نشانی : تهران، اقدسیه، خیابان شهید موحد دانش، خیابان نسترن، پلاک ۳۲، واحد ۱۱

کد پستی : ۱۹۵۷۶۶۴۷۳۱

تلفن : ۲۶۱۵۳۳۲۹

نمابر : ۲۶۱۵۳۳۳۹

فهرست

۶	مقدمه
۹	اقدامات رژیم صهیونیستی در بحران سوریه
۱۰	دستاوردهای رژیم صهیونیستی از بحران سوریه
۱۲	خسارت‌های رژیم صهیونیستی در بحران سوریه
۱۴	جمع‌بندی و پیشنهادات

مقدمه

رژیم صهیونیستی از ابتدا یکی از بازیگران عرصه بحران سوریه بوده و همواره به‌نوعی به شکل مستقیم و غیرمستقیم به ایفای نقش و همچنین به دنبال کسب منافع سیاسی و امنیتی خود بوده است. حال سؤالی که ایجاد می‌شود این است که دستاوردها و آسیب‌های رژیم صهیونیستی از بحران هشت ساله سوریه چه بوده است و چه راهکارهایی برای مقابله با نقش مخرب این رژیم در سوریه وجود دارد. رژیم صهیونیستی به دلیل اشغالگری، همواره مورد تهدیدات ذاتی قرار دارد و برای دفع این تهدیدات اهدافی را دنبال می‌کند که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

کسب مشروعیت: از نظر کشورهای عربی و جهان اسلام رژیم صهیونیستی رژیم نامشروع است که اقدام به اشغال بخشی از سرزمین‌های عربی و اسلامی کرده است که حاصل آن سه جنگ بزرگ مستقیم در سال‌های ۱۹۴۸ و ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳، سالهای متمادی مقاومت مدنی و مسلحانه مردم فلسطین و همچنین درگیری‌های گسترده تقریباً دائمی با گروه‌های مقاومت در فلسطین و لبنان بوده است. رژیم صهیونیستی برای کاهش این تهدیدات با همکاری قدرت‌های بزرگ همچون ایالات متحده آمریکا همواره درصدد کسب مشروعیت در جهان اسلام بوده است که این امر بعد از پیمان کمپ دیوید در ۱۹۷۸ میان مصر و رژیم صهیونیستی آغاز و بعدها با ورود جنبش فتح و پادشاهی اردن و اخیراً همکاری‌های امنیتی با عربستان سعودی به شکل جدی پیگیری می‌شود. اگرچه روند سازش به مشروعیت بخشی ظاهری این رژیم کمک کرده ولی از تهدیدات ذاتی آن توسط گروه‌های مردمی و مقاومت نکاسته و این رژیم همچنان به دنبال مشروعیت است.

ضعف ساختاری کشورهای پیرامون: اگرچه برخی از سران کشورهای عربی و اسلامی به دلیل وابستگی این کشورها به غرب دارای تعاملاتی با رژیم صهیونیستی هستند اما مقامات این رژیم به خوبی می دانند که ارتباطات سطحی و مقطعی است و جهان عرب و جهان اسلام با این تعاملات به شکل ذاتی مخالف است. با توجه به این امر در صورت شکل گیری دولت های درون زا با ساختار قدرتمند داخلی، از مخالفان رژیم صهیونیستی محسوب می شوند. یکی از اقدامات دائمی رژیم صهیونیستی ممانعت در شکل گیری دولت ها با ساختار قوی است و همواره با همکاری متحدان بین المللی خود مانع از قدرتمند شدن این کشورها می شود به خصوص کشورهایی همچون لبنان و سوریه که از درجه ای بالاتری از خصومت با این رژیم برخوردارند. در نتیجه این رژیم در راستای این دکترین خود دو راهبرد را در پیش گرفته است؛ نخست بی ثبات سازی سیاسی و امنیتی و دوم حمایت از حرکت های تجزیه طلبانه که ما هر دوی این راهبردها را به اشکال مختلف شاهد هستیم.

تقویت نیروی نظامی در عین ممانعت در پیشرفت نظامی کشورهای پیرامون: یکی دیگر از اهداف رژیم صهیونیستی حفظ برتری نظامی خود در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا است به طوری که با کمک کشورهای غربی همواره درصدد گسترش نظامی گری است و در این راه برای خود هیچ محدودیتی قائل نیست. این رژیم در عرصه های سلاح های کشتار جمعی همچون هسته ای و شیمیایی فعال است. اقدامات رژیم صهیونیستی فقط محدود در تقویت نظامی خود نیست بلکه با استفاده از حمایت های غرب به ویژه ایالات متحده آمریکا، لابی های خود در سازمان های بین المللی و همچنین استفاده از پتانسیل های سیاسی، امنیتی و رسانه ای خود مانع از دستیابی کشورهای عربی و اسلامی به تسلیحاتی می شود که بتوانند امنیت داخلی و خارجی خود را بالا ببرند برای مثال می توان به عدم اجازه به تجهیز ارتش لبنان، مشروط کردن کمک های نظامی

ایالات متحده آمریکا به ارتش مصر به عدم ورود آن به عرصه تهدید زا برای رژیم صهیونیستی و همچنین بمباران مراکز نظامی سوریه و تلاش برای تحریم تسلیحاتی جمهوری اسلامی ایران، اشاره کرد.

ممانعت از ائتلاف‌سازی فراگیر کشورهای عربی و اسلامی: یکی دیگر از اقدامات رژیم صهیونیستی ممانعت از ائتلاف‌سازی فراگیر و درون‌زا است، به طوری که این رژیم بعد از تشکیل با کمک کشورهای غربی مانع ایجاد ائتلاف‌های سیاسی و امنیتی و نظامی مستقل در غرب آسیا شده است. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی ایران به تدریج اقدام به ائتلاف‌سازی از کشورها و گروه‌های مستقل بر ضد تهدیدات ذاتی منطقه غرب آسیا کرد که نتیجه آن ائتلاف موسوم به محور مقاومت شد که اکنون مهم‌ترین تهدید برای رژیم صهیونیستی است. رژیم صهیونیستی در سال‌های اخیر تلاش بسیاری برای تضعیف این ائتلاف کرده است که می‌توان بخشی از تعارضات منطقه‌ای در غرب آسیا را در راستای تلاش این رژیم برای تضعیف محور مقاومت دانست.

اقدامات رژیم صهیونیستی در بحران سوریه

نظام سوریه به دلیل هنجارهای حاکم بر آن و همچنین اشغال بخشی از سرزمین این کشور (بلندی جولان) همواره از تعارض بالایی با رژیم صهیونیستی برخوردار بوده است. با آغاز بحران سوریه در سال ۲۰۱۱ فرصتی برای رژیم صهیونیستی ایجاد شد تا اهداف فوق‌الذکر را پیگیری کند. در این راستا اقداماتی انجام داده است که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

تقویت معارضان سیاسی و شبه‌نظامی: یکی از اقدامات عمده رژیم صهیونیستی در بحران سوریه حمایت مالی، امنیتی و نظامی از معارضان سیاسی و شبه‌نظامی سوری بوده است و از این امر دو هدف را دنبال کرده است؛ نخست تداوم بی‌ثباتی سوریه و دوم یافتن هم‌پیمانانی در آینده سوریه که زمینه را برای کسب مشروعیت این رژیم فراهم کند.

تلاش برای تجزیه سوریه: یکی دیگر از اقدامات رژیم صهیونیستی تلاش در جهت تجزیه سوریه بوده است و با تحریک برخی از بخش‌های جامعه سوریه به‌خصوص در جنوب غرب این کشور در نزدیکی مرزهای این رژیم، به چنین امری اقدام کرده است برای مثال می‌توان به حمایت آشکار و پنهان آن از حرکت‌های تجزیه‌طلبانه همچون پیگیری ایجاد اقلیم حوران، خودمختاری دروزی‌ها در جبل دروز و تشکیل منطقه حائل در بلندی‌های جولان اشاره کرد. نتیجه این امر در صورت تداوم بحران سوریه، شکل‌گیری احتمالی واحدهای سیاسی به‌صورت دولت‌های کوچک و یا خودمختاری‌های است که به‌شدت به تمامیت ارضی و وحدت ملی سوریه آسیب می‌رساند.

اقدام نظامی مستقیم علیه سوریه و محور مقاومت: شاید یکی از ملموس‌ترین اقدامات رژیم صهیونیستی در بحران سوریه اقدامات نظامی این رژیم به اراضی سوریه به بهانه‌های مختلف است که عموماً در شرایطی انجام شده است که نظام سوریه در جبهه‌های مختلف میدانی و سیاسی

پیروزی‌هایی کسب کرده است و با نگاهی دقیق می‌توان ردپای اهداف این رژیم در تداوم بخشی بحران سوریه را یافت که مانع از ایجاد ثبات سیاسی و امنیتی در این کشور شود.

دستاوردهای رژیم صهیونیستی از بحران سوریه

با توجه به موارد فوق‌الذکر باید گفت بحران سوریه برای رژیم صهیونیستی دستاوردهایی داشته است که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

پویا شدن سیستم موازنه قوا در منطقه غرب آسیا: ساختار حاکم بر نظم منطقه‌ای غرب آسیا، ساختار نظام بین‌الملل است و این ساختار به دلیل وجود آناشری، کشورها را به سمت خودیاری سوق می‌دهد که حاصل آن ایجاد موازنه قوا است و رقابت در ذات موازنه قوا قرار دارد. حال تا زمانی که سیستم موازنه قوا پویا نشود، رقابت‌های عادی در قالب‌های رقابت‌های تسلیحاتی، گسترش نفوذ منطقه‌ای، ائتلاف‌سازی‌های سیاسی و امنیتی وجود دارد ولی در صورت پویا شدن سیستم موازنه قوا رقابت‌ها شکل جدی‌تری گرفته که نتیجه آن تقابل‌های مستقیم و غیرمستقیم امنیتی و نظامی است و هریک از طرفین به دنبال استفاده از این وضعیت برای بهبود جایگاه خود در معادلات و ترتیبات منطقه‌ای هستند. تا قبل از بحران سوریه و بالا نبودن سطح تنازع‌ها در غرب آسیا، جایگاه رژیم صهیونیستی در معادلات منطقه‌ای هر روز در حال تنازل بود که نتیجه آن خروج این رژیم از جنوب در سال ۲۰۰۰ و تخلیه غزه در سال ۲۰۰۵ بود و در صورت تداوم این روند رژیم صهیونیستی در جایگاه ضعف جدی قرار می‌گرفت. بحران سوریه این فرصت را به رژیم صهیونیستی داد تا از این روند رو به نزول خود برای مقطعی رها شود.

تنش‌زدایی با برخی از کشورهای عربی: یکی از دستاوردهای بحران سوریه برای رژیم صهیونیستی موفقیت در تنش‌زدایی و همین‌طور همکاری و هماهنگی در حوزه‌های سیاسی، امنیتی و نظامی با برخی از کشورهای عربی همچون عربستان سعودی و امارات متحده عربی بوده است. این کشورها هرچه در صحنه بحران سوریه با شکست روبرو شده‌اند با تشویق غرب به‌ویژه ایالات متحده آمریکا برای تضعیف محور مقاومت به سمت همکاری با رژیم صهیونیستی پیش رفته‌اند که این امر از دو جهت برای رژیم صهیونیستی دستاورد داشته است؛ نخست ایجاد مثلث‌های امنیتی برای تضعیف محور مقاومت و دوم کسب مشروعیت در میان کشورهای عربی.

خروج قضیه فلسطین از اولویت‌های جهان عرب و اسلام: یکی دیگر از دستاوردهای

بحران سوریه برای رژیم صهیونیستی، خروج قضیه فلسطین از اولویت‌های جهان عرب و اسلام است به‌طوری‌که این قضیه با توجه به اهمیت فوق‌العاده سیاسی و امنیتی آن نادیده گرفته می‌شود و موضوع برساخته تهدید محور مقاومت به اولویت این کشورها تبدیل شده است. نتیجه این امر از دو جهت برای رژیم صهیونیستی دستاورد محسوب می‌شود؛ نخست عدم توجه جدی به قضیه فلسطین زمینه‌ساز پیش برد اهداف این رژیم در مباحثی همچون مشروعیت بخشی به بیت‌المقدس یکپارچه به‌عنوان پایتخت رژیم صهیونیستی، عدم انجام تعهدات خود در قبال تشکیلات خودگردان، یهودی‌سازی بیت‌المقدس، تداوم شهرک‌سازی و ممانعت از بازگشت آوارگان و ... است و دوم، محور مقاومت به‌عنوان بزرگ‌ترین تهدید رژیم صهیونیستی به مهم‌ترین تهدید در جهان عرب و اسلام برسازای شده است که نتیجه آن فشار مضاعف بر این محور است.

غیریت‌سازی جدید در جهان اسلام: تا قبل از بحران سوریه اگرچه مسائل و اختلافاتی

میان شیعیان و اهل سنت وجود داشته ولی ملموس نبوده است. بحران سوریه بر اثر اقدامات مشترک محور غربی، عبری و عربی برای غیریت‌سازی جمهوری اسلامی ایران و شیعه زمینه را

برای فعال شدن شکاف شیعه و سنی فراهم کرده و تبدیل به فتنه‌ای در جهان اسلام شده، اگرچه با هوشیاری رهبران محور مقاومت تا حدودی این اقدام محور غربی، عبری و عربی ناکام مانده است ولی آثار بدی را در جهان اسلام گذاشته است. در این میان بیشترین استفاده را رژیم صهیونیستی در جهت اهداف ذکر شده، برده است.

خسارت‌های رژیم صهیونیستی در بحران سوریه

البته در کنار دستاوردهای فوق‌الذکر برای رژیم صهیونیستی، بحران سوریه آسیب‌های جدی نیز برای این رژیم داشته است که اکثر این آسیب‌ها ریشه در مدیریت بحران محور مقاومت داشته است که برخی از آنها ممکن است در بلندمدت تمام دستاوردهای بحران سوریه برای این رژیم را از بین ببرد که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

تقویت محور مقاومت: اگرچه در ابتدای بحران سوریه تصور می‌شد که محور مقاومت با یک چالش جدی روبرو شده است ولی به تدریج با کسب پیروزی‌های مختلف در سوریه، عراق و لبنان این محور به تثبیت و تقویت جایگاه خود پرداخت و به قدرتی غیرقابل انکار تبدیل شد. به‌خصوص جمهوری اسلامی ایران و حزب‌الله لبنان در طول این بحران به بازیگران قدرتمند منطقه‌ای و موثر فرامنطقه‌ای تبدیل شده‌اند و این بازیگری و نقش تا حدودی از سوی بسیاری از کشورها و قدرت‌ها پذیرفته شده است. تقویت و تثبیت جایگاه محور مقاومت یک آسیب جدی برای رژیم صهیونیستی بوده است که در بلندمدت بقای این رژیم را با تهدید روبرو می‌کند.

فعال شدن جبهه جولان: تا قبل از بحران سوریه جبهه جنوب لبنان و نوار غزه علیه رژیم صهیونیستی فعال بود و با فعال شدن جبهه جولان جبهه جدیدی علیه این رژیم گشوده شده است که از دو جهت برای این رژیم آسیب‌زاست؛ اول اینکه جبهه جولان مانند جبهه جنوب لبنان در ارتفاع واقع شده است و این امر از نظر نظامی یک مزیت برای دشمنان رژیم صهیونیستی محسوب می‌شود و دوم این که جبهه جنوب لبنان به جبهه جولان متصل است و زمینه را برای ایجاد یک کمربند به هم پیوسته فراهم می‌کند که در صورت فعال شدن احتمالی جبهه کرانه باختری، امکان اتصال این جبهه به این کمربند وجود دارد. این آسیب ضمن داشتن تأثیرات کوتاه‌مدت، تأثیرات بلندمدت جدی بر امنیت رژیم صهیونیستی دارد.

حضور نظامی ایران در مرزهای رژیم صهیونیستی: جمهوری اسلامی ایران بعد از انقلاب اسلامی، رژیم صهیونیستی را به عنوان مهم‌ترین تهدید جهان اسلام دانسته که در صورت تداوم وجودی آن خسارت‌های جبران‌ناپذیری به جهان اسلام وارد خواهد شد. بر اساس این دیدگاه جمهوری اسلامی ایران محور مقاومت را تشکیل داد که نتیجه آن بر اساس تأکیدات مقامات صهیونیست، تبدیل شدن جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت به مهم‌ترین چالش امنیتی این رژیم است. در ابتدا محور غربی، عبری و عربی تصور می‌کرد در اندک زمانی نظام سوریه سقوط می‌کند ولی به دلیل تقاضای نظام سوریه برای حضور مستشاری جمهوری اسلامی ایران، نه تنها این نظام سقوط نکرد بلکه زمینه حضور نظامی جمهوری اسلامی ایران و محور مقاومت فراهم شد که این امر مهم‌ترین تهدید برای رژیم صهیونیستی محسوب می‌شود.

جمع بندی و پیشنهادات

در جمع بندی مطالب فوق باید گفت رژیم صهیونیستی به عنوان اصلی ترین تهدید جهان اسلام و عرب همواره سعی کرده از بحران های درونی جهان اسلام حداکثر استفاده را نماید تا به اهداف خود دست یابد. با توجه به دستاوردها و آسیب های ذکر شده برای رژیم صهیونیستی در بحران سوریه، به نظر می رسد برای کاهش دستاوردها و افزایش آسیب ها می توان توصیه های زیر را ارائه کرد:

- تلاش برای تسریع در حل بحران سوریه می تواند فرصت تضعیف نشدن بیش از پیش سوریه را فراهم کند. این امر در جهت منافع سیاسی و امنیتی رژیم صهیونیستی نیست؛
- تلاش از طریق دیپلماسی برای حل اختلافات درونی جهان اسلام و عرب که زمینه ائتلاف سازی رژیم صهیونیستی با کشورهای عربی و اسلامی را از بین می برد؛
- تقویت بیش از پیش توان دفاعی محور مقاومت برای ایجاد بازدارندگی بیشتر در برابر ماجراجویی های احتمالی رژیم صهیونیستی؛
- افزایش فعالیت در عرصه های مختلف سیاسی و رسانه ای در سطوح داخلی، منطقه ای و بین المللی برای اولویت دهی به قضیه فلسطین و تهدیدات رژیم صهیونیستی.

رژیم صهیونیستی به عنوان اصلی ترین تهدید جهان اسلام و عرب همواره سعی کرده از بحران های درونی جهان اسلام حداکثر استفاده را نماید تا به اهداف خود دست یابد. بحران سوریه از این منظر، قابل بررسی است.

اندرشکده عربستان تبیین

نشانی ما در شبکه های اجتماعی:

@Tabyincenter

Tabyincenter.ir

۰۲۱ - ۲۶۱۵۳۲۳۹

نشانی پایگاه اینترنتی:

شماره تماس جهت اعزام سخنران:

انديشه‌آزادستان

رژيم صهيونيستي و بحران سوريه؛ دستاوردها و خسارت‌ها

مقالات

خرداد ۱۳۹۷